

Opmandskendelse

i

Faglig Voldgift

(FV 2010.0155)

CO-industri

for

Dansk Metal

(advokat Jesper Kragh-Stetting)

mod

DI Overenskomst I

for

Aalborg Industries A/S

(advokat Lars Bruhn)

afsagt den 16. maj 2011

1. Indledning

Sagen angår, om et antal medarbejdere, der af Aalborg Industries A/S blev opsagt som følge af nedskæringer, efter Industriens Overenskomst havde krav på for virksomhedens regning at deltage i et kursus, der pr. deltager kostede 16.390 kr. ekskl. moms, eller om kursussen oversteget, hvad virksomheden var forpligtet til at betale efter overenskomsten.

Parternes uenighed herom er indbragt for en faglig voldgiftsret med områdeleder Jørn Larsen, CO-industri, souschef Henrik Jensen, Dansk Metal, chefkonsulent Tina Lambert Andersen, DI, og chefkonsulent Karsten Almosetoft, DI, som medlemmer og med undertegnede højesteretsdommer Poul Søgaard som opmand.

2. Parternes påstande

Klager, CO-industri for Dansk Metal, har nedlagt følgende påstand:

”Indklagede, DI Overenskomst I for Aalborg Industries A/S, tilpligtes at anerkende, at de i sagen omhandlede medarbejdere havde krav på at deltage i et off-shore sikkerhedskursus af 3 dages varighed efter § 38, stk. 8, i overenskomsten [Industriens Overenskomst] ved afholdelse af lokalforhandlingen den 5. november 2009.”

Indklagede, DI Overenskomst I for Aalborg Industries A/S har påstået frifindelse.

3. Overenskomsten

De pågældende medarbejdere er omfattet af Industriens Overenskomst (2007-2010), som af relevans for sagen indeholder følgende bestemmelser:

”§ 38 Opsigelsesregler

...

Stk. 8

Medarbejdere, der har været ubrudt ansat i virksomheden i mindst tre år og som afskediges på grund af omstruktureringer, nedskæringer, virksomhedslukning eller andre på virksomheden beroende forhold, er berettiget til at deltage i et relevant kursus. Kursets varighed kan højst andrage 2 uger, og udgifterne ved kursusdeltagelse og eventuelt løntab i kursusperioden dækkes af arbejdsgiveren i det omfang, udgifterne ikke dækkes af det offentlige eller fra anden side. Såfremt kursusdeltagelsen ikke kan finde sted i opsigelsesperioden, er den pågældende på tilsvarende vilkår berettiget til kursusdeltagelse inden for 56 dage efter fratrædelse, hvis den pågældende fortsat er arbejdssøgende. Disse regler finder dog ikke anvendelse over for medarbejdere, der ved tidligere fratræden fra samme virksomhed har været omfattet af denne bestemmelse, er berettiget til efterløn eller pension fra arbejdsgiveren eller fra det offentlige.

...

§ 45 Faglig relevant uddannelse

Stk. 1

Hvor en medarbejder deltager i uddannelse som led i virksomhedens uddannelsesplanlægning i henhold til § 44 eller efter virksomhedens beslutning, får medarbejderen sin sædvanlige løn uden tillæg, evt. løntabsgodtgørelse tilfalder virksomheden.

Stk. 2

Den enkelte medarbejder har dog efter 9 måneders beskæftigelse ret til 2 ugers frihed om året – placeret under fornødent hensyntagen til virksomhedens produktionsforhold – til efter- eller videreuddannelse, der er relevant

- a. for beskæftigelse under dækningsområderne for Industriens Overenskomst og Industriens Funktionæroverenskomst, forudsat at der efter § 48 er meddelt tilsagn om tilskud til uddannelsen, eller
- b. for virksomheden.

...

§ 48 Industriens Kompetenceudviklingsfond

...

Stk. 2

Medarbejderen kan ansøge Industriens Kompetenceudviklingsfond om støtte til uddannelse omfattet af § 45, stk. 2. Der kan således ikke ydes støtte til uddannelse, hvorunder medarbejderen helt eller delvis modtager løn.

...”

4. Baggrunden for sagen

Virksomheden blev i forbindelse med finanskrisen udsat for dalende efterspørgsel, hvilket bevirkede, at virksomheden i september 2009 opsagde 94 medarbejdere. I januar 2010 blev yderligere 28 medarbejdere opsagt. Denne sag angår 11 af de opsagte medarbejdere.

I forbindelse med opsigelserne i september 2009 tilbød virksomheden de opsagte, som måtte være interesseret, en kompetenceafklaring i samarbejde med den lokale tekniske skole. Som opfølgning på kompetenceafklaringen fremkom der kursusønsker fra en række af de opsagte medarbejdere. Tre af disse medarbejdere ønskede bl.a. at deltage i et 3 dages offshore kursus i Esbjerg. Virksomheden tilkendegav, at den ikke mente sig forpligtet til at betale for deltagelse i dette kursus, som efter det oplyste kostede 16.390 kr. ekskl. moms pr. deltager. Af referat af en lokal forhandling den 5. november 2009 fremgår, at virksomheden ikke fandt kurset fagligt relevant i forhold til det arbejdsområde, vedkommende var blevet afskediget fra, og derfor ikke ville dække kursusomkostningerne. Virksomheden vedkendte sig, at medarbejderne har ret til frihed til uddannelse, jf. overenskomstens § 45, stk. 2. Spørgsmålet om betaling af

udgifterne til offshore kurset blev efterfølgende drøftet på et forhandlingsmøde mellem organisationerne. Mødet blev afholdt den 22. april 2010, og i referatet hedder det bl.a.:

”Der er enighed om, at § 38, stk. 8, er gældende.

Efter virksomhedens opfattelse er der kun 3-4 medarbejdere, der gennem fællestillidsmanden mundtligt har søgt det omhandlede kursus. Virksomheden finder, at det ønskede kursus er for dyrt.

Det er CO-industris opfattelse, at virksomheden ved at opfordre afskedigede medarbejdere til at søge kurset gennem Industriens Kompetenceudviklingsfond har handlet i strid med overenskomsten, og at manglende imødekomelse af det omhandlede kursus er i strid med overenskomsten. ...”

Det er oplyst, at de medarbejdere, som sagen angår, alle har søgt og fået tilskud fra Industriens Kompetenceudviklingsfond til offshore sikkerhedskursus.

5. Tidligere afgørelse

Opmandskendelse af 5. juli 2010 i en sag mellem Fagligt Fælles Forbund og DI Overenskomst I for Smurfit Kappa Danmark A/S angik, om en medarbejder, der var sagt op som følge af nedskæringer, efter Emballageoverenskomsten havde krav på for virksomhedens regning at deltage i et kursus, som kostede 28.890 kr., eller om kursussen oversteget, hvad virksomheden var forpligtet til at betale efter overenskomsten. Emballageoverenskomsten indeholdt i § 22 en bestemmelse, der var enslydende med § 38, stk. 8, i Industriens Overenskomst. Opmanden udtalte bl.a.:

”Retten til efter Emballageoverenskomstens § 22, stk. 1, at deltage i ”et relevant kursus” må naturligt forstås som et i den foreliggende sammenhæng ”relevant” kursus, hvilket uden nærmere præcisering må indebære, at det pågældende kursus skal ligge inden for den fælles forståelsesramme, som med rimelighed kan indlægges i ordene ”et relevant kursus”, som arbejdsgiveren skal dække udgifterne ved deltagelse i ”i det omfang, udgifterne ikke dækkes af det offentlige eller fra anden side”.

For ansatte på det foreliggende overenskomstområde må uddannelsesmarkedet for kortvarige kurser anses for så domineret af de offentligt støttede AMU-kurser, at det af parterne forudsatte udgiftsniveau for arbejdsgiveren har været, hvad deltagelse i offentligt støttede AMU-kurser koster.

Emballageoverenskomstens § 22 findes på denne baggrund at måtte forstås således, at den berettiger medarbejdere omfattet af stk. 1 til at deltage i et selvvalgt kursus, som er arbejdsmæssigt relevant for den pågældende, som varer højst 2 uger, og som den pågældende kan deltage i med en udgift for arbejdsgiveren på niveau med, hvad deltagelse i AMU-kurser i op til 2 uger koster. Det bemærkes herved, at der ikke ud over maksimeringen tidsmæssigt –

højst 2 uger – og udgiftsmæssigt – på niveau med deltagelse i AMU-kurser – kan indlægges en begrænsning til kun ét kursus.

På denne baggrund må virksomhedens afvisning af [medarbejderens] ønske om kursusdeltagelse – henset til kursusprisen – anses for berettiget. ...”

Af kendelsen fremgår det i øvrigt, at mæglingforslaget fra overenskomstforhandlingerne i 2004 bl.a. indeholder følgende bestemmelse:

”VIII Kompetenceudvikling

Medarbejdere, der har været uafbrudt beskæftiget i virksomheden i mindst 2 år, og som afskediges på grund af omstruktureringer, nedskæringer, virksomhedslukning eller andre på virksomheden beroende forhold, er efter anmodning herom berettiget til at deltage i et for medarbejderen relevant kursus af op til 2 ugers varighed, inden for f.eks. AMU, FVU eller andre uddannelses tilbud, hvortil der gives offentlig deltagerstøtte på dagpengeniveau, medmindre medarbejderen inden for de seneste 2 år har gennemført 2 ugers efter- og videreuddannelse.

Deltagergodtgørelsen tilgår virksomheden.

Arbejdsgiveren dækker udgifterne ved deltagerbetaling på op til max. 1.500 kr.

Kursusdeltagelsen skal finde sted i opsigelsesperioden.

...”

Det er oplyst, at bestemmelsen i Industriens Overenskomst § 38, stk. 8, var aftalt mellem parterne i denne overenskomst forud for fremsættelsen af mæglingforslaget.

6. Forklaringer

Fællestillidsrepræsentant Jan Møller Christiansen har forklaret, at der efter afskedigelserne i september 2009 var drøftelser i virksomheden om kompetenceudvikling. Drøftelserne angik de muligheder, der var for opkvalificeringskurser, og opmærksomheden var ikke kun rettet mod AMU-kurser. Virksomheden fandt ikke offshore sikkerhedskurset relevant og ville derfor ikke betale for det. I samme periode sendte virksomheden 8 ikke-afskedigede medarbejdere på det pågældende kursus, fordi de havde behov for det i forbindelse med en arbejdsopgave. Det er rigtigt, at det oprindeligt var 3 af de opsagte medarbejdere, der søgte offshore sikkerhedskurset, men da muligheden blev kendt, meldte der sig yderligere 11 medarbejdere fra afskedigelsesrunden i januar 2010.

Tidligere tillidsrepræsentant for 3F-medarbejderne på virksomheden Finn Nielsen har forklaret, at en afskediget teknisk assistent i 2008 ønskede at deltage i et Auto Cad kursus, som var

relevant for ham. Kurset skulle afholdes på Aalborg Universitet og kostede ca. 70.000 kr. Det ville virksomheden ikke betale. Virksomheden fandt i stedet et tilsvarende kursus i AMU-regi, som kostede det halve, og det kursus fik den pågældende betalt.

Michael Abildgaard Lisbjerg, der er tillidsrepræsentant på Vestas Wind Systems, har forklaret, at han har deltaget i behandlingen af ni større nedskæringsrunder. Overenskomstens § 38, stk. 8, har hver gang været en del af afskedspakkerne. Praksis har været, at kurser, der har kostet 5.000-10.000 kr. eller derunder, afklares lokalt, mens dyrere kurser behandles individuelt. Det her omhandlede offshore sikkerhedskursus er blevet tilbudt, fordi det anses for relevant for medarbejdernes mulighed for at søge og få arbejde i offshore industrien. Foreholdt, at hans chef har oplyst, at kun 2-3 medarbejdere har fået betalt kurset i forbindelse med de seneste to afskedigelsesrunder i 2010, mener han selv, at det drejer sig om 10-20 personer. Alle på Vestas, som medvirker til arbejde på havet, skal gennemføre kurset.

Henrik Kjærgaard, der er souschef i CO-industri, har forklaret, at han har haft uddannelsesområdet som ansvarsområde og er med i den daglige ledelse af Industriens Kompetenceudviklingsfond (IKUF). Muligheden for selvvalgt uddannelse med støtte fra IKUF blev indsat i overenskomsten i 2007 og var en del af et løft af uddannelsesområdet med 1 mia. kr. Et kursus er "relevant", hvis kurset angår emner inden for overenskomstens dækningsområde. AMU-kurser er maksimalt på et niveau, der svarer til nyuddannede, og AMU må ikke træde til, hvis der i forvejen er private udbydere, hvilket f.eks. gælder ved specielle edb-arbejder. Det omtvistede offshore sikkerhedskursus er relevant for industriansatte i "sværindustri", og IKUF giver støtte til sådanne kurser til den pris, der er nævnt i den foreliggende sag. IKUF ser ikke så meget på prisen, når det vurderes, om et kursus er relevant; det afgørende er, om det fører til, at den pågældende kommer i arbejde. Det dyreste kursus, som IKUF har bevilget, kostede 77.000 kr. Man skal ikke nødvendigvis have et arbejde på hånden for at få bevilget støtte til et kursus.

Torben Nørgaard Christensen, der er divisionsdirektør for Aalborg Industries' produktionsafdeling i Aalborg, har forklaret, at der ved en afskedigelsesrunde i 2008 kom en forespørgsel om deltagelse i et Auto Cad kursus, som kostede 23.400 kr. Virksomheden fandt prisen for høj og ville ikke betale. Efter afholdelse af mæglingsmøde enedes parterne om, at den pågældende fik bevilget et tilsvarende kursus i AMU-regi, som kostede 170 kr. pr. dag. I forbindelse med afskedigelsesrunden i september 2009 drøftede virksomheden mulighederne for

opkvalificering af de opsagte medarbejdere. Drøftelserne rettede sig især mod AMU-kurser. Virksomheden tilbød i første omgang et ”kom videre” forløb efterfulgt af individuelle samtaler med jobcentrene og mere konkrete drøftelser. Flere har fået betalt kurser af mere end to ugers varighed. Han blev af tillidsrepræsentanten spurgt om muligheden for deltagelse i et offshore sikkerhedskursus og fik at vide, at det drejede sig om 3-4 mand. Han svarede, at kurset var for dyrt. I forbindelse med en konkret garantireparation, hvor en skade på en kedel, der var installeret på et skib, skulle udbedres, var der krav om, at de pågældende medarbejdere først skulle gennemgå et offshore sikkerhedskursus. Bortset herfra er kurset ikke relevant for virksomhedens medarbejdere. Det er hans klare opfattelse, at AMU-kurserne er opkvalificerende.

7. Parternes argumentation

Klager har gjort gældende, at formålet med bestemmelsen i overenskomstens § 38, stk. 8, har været at medvirke til at skabe tryghed for medarbejdere ansat i industrien ved at give medarbejdere, der afskediges i forbindelse med nedskæringer mv., ret til opkvalificering med henblik på at forbedre deres mulighed for at forblive på arbejdsmarkedet. I overensstemmelse med dette formål må ”et relevant kursus” forstås som et kursus, der sætter medarbejderen i stand til at opnå ny ansættelse inden for industrien, det vil sige et kursus inden for dækningsområdet for Industriens Overenskomst, jf. herved også beskrivelsen i § 45, stk. 2, af relevante kurser. Denne forståelse stemmer efter klagers opfattelse også bedst med den hidtidige praksis af § 38, stk. 8. Hverken i overenskomsten eller i de sparsomme oplysninger om bestemmelsens tilblivelse er der anført noget om, hvad et sådant kursus må koste, eller om, at det skal være et AMU-kursus eller lignende.

Det er ubestridt, at det arbejde, som offshore sikkerhedskurset retter sig mod, er omfattet af Industriens Overenskomst. Kurset kan forbedre de opsagte medarbejders mulighed for at finde nyt arbejde inden for offshore industrien, og derfor er kurset relevant for dem, der måtte ønske at søge arbejde i sådanne virksomheder.

Sagen kan ikke sammenlignes med den sag, der blev afgjort i kendelsen af 5. juli 2010 (Smurfit-sagen), som angik et helt andet overenskomstområde med andre uddannelsesbehov.

Mæglingsforslaget fra 2004 er ikke bindende for CO-industri og DI, som forinden havde indgået deres egen aftale, jf. overenskomstens § 38, stk. 8.

Indklagede har gjort gældende, at sagen skal afgøres på samme måde som Smurfit-sagen (kendelsen af 5. juli 2010). Der er tale om enslydende overenskomstbestemmelser, samme problemstilling og reelt samme parter, og der er ingen relevante forskelle mellem de to sager.

Ordlyden af § 38, stk. 8, i Industriens Overenskomst viser, at der er forudsat et samspil med de offentlige kursusudbud. Bestemmelsen suppleres af § 45, stk. 2, sammenholdt med § 48, stk. 2, om støtte til uddannelse fra Industriens Kompetenceudviklingsfond. Mæglingsforslaget fra 2004 er et vigtigt fortolkningsbidrag til forståelsen af rækkevidden af arbejdsgivers forpligtelser efter § 38, stk. 8. Det gælder, selv om denne bestemmelse var vedtaget af overenskomstens parter forud for mæglingsforslagets fremsættelse. Mæglingsforslaget tog udgangspunkt i de allerede indgåede forlig. Teksten i mæglingsforslaget viser, at udgangspunktet var arbejdsgiverbetalt kursus inden for f.eks. AMU, FVU eller andre uddannelsestilbud med offentlig støtte og med en udgift på op til 1.500 kr. Det har også for Industriens Overenskomst – trods den lidt rundere formulering i forhold til mæglingsforslaget – været en forudsætning, at arbejdsgiverens udgifter blev holdt på et rimeligt niveau. I modsætning til uddannelse efter § 45, stk. 2, i Industriens Overenskomst har medarbejderne således ikke krav på selv at vælge uddannelse i de tilfælde, der er omfattet af § 38, stk. 8. Alligevel har virksomheden valgt at imødekomme de fremsatte kursusønsker – bortset fra offshore sikkerhedskurset – også selv om en række medarbejdere har fået kurser med samlet varighed på mere end 2 uger.

Bestemmelsen i Emballageoverenskomstens § 22 er – ligesom tilsvarende bestemmelser i en række andre overenskomster – en direkte afskrift af § 38, stk. 8, i Industriens Overenskomst. Disse bestemmelser må fortolkes ensartet, det vil sige som i kendelsen af 5. juli 2010, hvis resultat er i overensstemmelse med den rådgivning, som DI stedse har givet medlemsvirksomhederne. Det bemærkes, at relevansbegrebet i § 45, stk. 2, ikke bare kan overføres til § 38, stk. 8, således som klager hævder.

8. Opmandens bemærkninger og afgørelse

Der har ikke blandt de partsvalgte medlemmer af voldgiftsretten kunnet opnås enighed om eller flertal for en afgørelse. Afgørelsen skal derfor træffes af opmanden, som udtaler følgende:

Ved kendelsen af 5. juli 2010 blev der i sagen mellem Fagligt Fælles Forbund og DI taget stilling til forståelsen af bestemmelsen i Emballageoverenskomstens § 22, der er enslydende med – og en afskrift af – § 38, stk. 8, i Industriens Overenskomst. Der er ikke under den foreliggende sag fremkommet noget, der giver grundlag for at fortolke sidstnævnte bestemmelse anderledes end den fortolkning, der blev fastlagt ved den nævnte kendelse.

Retten til efter § 38, stk. 8, i Industriens Overenskomst at deltage i ”et relevant kursus” må således naturligt forstås som et i den foreliggende sammenhæng ”relevant” kursus, hvilket uden nærmere præcisering må indebære, at det pågældende kursus skal ligge inden for den fælles forståelsesramme, som med rimelighed kan indlægges i ordene ”et relevant kursus”, som arbejdsgiveren skal dække udgifterne ved deltagelse i ”i det omfang, udgifterne ikke dækkes af det offentlige eller fra anden side”.

Det bemærkes herved, at bestemmelserne i overenskomstens § 38, stk. 8, og § 45, stk. 2, angår forskellige situationer, henholdsvis kurser ved afskedigelse som følge af nedskæringer mv. og efter- og videreuddannelse ved fortsat ansættelse, og beskrivelsen i § 45, stk. 2, af, hvad der i relation til denne bestemmelse kan anses for en relevant efter- eller videreuddannelse, kan derfor ikke være styrende for, hvilke kurser, der kan anses for relevante i relation til § 38, stk. 8.

Det er ikke under denne sag nærmere belyst, om det på dette overenskomstområde – som på Emballageoverenskomstens område – gælder, at uddannelsesmarkedet for kortvarige kurser må anses for så domineret af de offentligt støttede AMU-kurser, at det af parterne forudsatte udgiftsniveau for arbejdsgiveren har været, hvad deltagelse i offentligt støttede AMU-kurser koster. Men det må være givet, at der også for området for Industriens Overenskomst gælder en grænse for det udgiftsniveau, som arbejdsgiveren kan tilpligtes at skulle dække. Denne grænse må antages at være på nogenlunde samme relative niveau som fastlagt ved kendelsen om Emballageoverenskomsten. Denne forståelse støttes af indholdet af mæglingsforslaget i 2004, der ganske vist er fremsat efter indgåelsen af aftalen om bestemmelsen i Industriens Overenskomst § 38, stk. 8, men som må antages at bygge på aftalen i industriforliget og de øvrige tilsvarende forlig, herunder på Emballageoverenskomstens område, der var indgået forud for mæglingsforslaget.

§ 38, stk. 8, i Industriens Overenskomst findes på denne baggrund at måtte forstås således, at den berettiger medarbejdere omfattet af bestemmelsen til at deltage i et selvvalgt kursus, som er arbejdsmæssigt relevant for den pågældende, som varer højst 2 uger, og som den pågældende kan deltage i med en udgift for arbejdsgiveren nogenlunde på niveau med, hvad deltagelse i AMU-kurser i op til 2 uger koster.

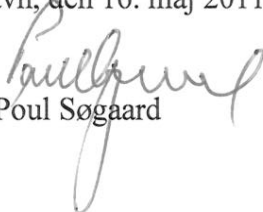
Henset til kursusprisen må virksomhedens afvisning af at dække udgifterne til de omhandlede medarbejders deltagelse i offshore sikkerhedskurset på denne baggrund anses for berettiget. Indklagedes påstand om frifindelse tages derfor til følge.

Thi bestemmes:

DI Overenskomst I for Aalborg Industries A/S frifindes.

Hver part bærer egne sagsomkostninger og halvdelen af udgiften til opmanden.

København, den 16. maj 2011

Poul Søgaard